

2024.

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
POLITIKATUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

TÉMAVEZETŐK:

Dr. Mándi Tibor
Egyetemi docens,
ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet

Dr. Kristóf Luca
Tudományos főmunkatárs,
HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont

Doktori disszertáció
[TÉZISGYŰJTEMÉNY]
KOVÁCS BEÁTA

„Azért vannak az ideák, hogy valahol tartsák
bennünk a lelket.”
A félelem és az ideológiai identitás kapcsolatáról

TARTALOM

1. A KUTATÁS CÉLKITŰZÉSEI ÉS FELÉPÍTÉSE	2
2. MÓDSZERTANI KERETEK	4
3. A KUTATÁS FŐ EREDMÉNYEI.....	6
4. A KUTATÁS NÓVUMA	9
5. A DISSZERTÁCIÓHOZ KAPCSOLÓDÓ TUDOMÁNYOS ÖSZTÖNDÍJAK, KONFERENCIA- ELŐADÁSOK ÉS PUBLIKÁCIÓK LISTÁJA	10
6. HIVATKOZÁSOK	12

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. TÁBLÁZAT: KUTATÁSI KÉRDÉSEK ÖSSZEFOGLALÁSA.....	3
2. TÁBLÁZAT: EGYÉB FÉLELEMTÍPUSOK ÖSSZEFOGLALÁSA.....	7

1. A KUTATÁS CÉLKITŰZÉSEI ÉS FELÉPÍTÉSE

Manapság mind a világpolitikai események, mind pedig a társadalmi változások hatására, személyes és közösségi szinten is, úgy érezhetjük, hogy megsokasodtak a félelemkeltő események, és egyfajta világszemléletté nőtte ki magát az a gondolkodásmód, hogy félelmetesnek látjuk a minket körülvevő világot. Makro perspektívából szemlélve a fogalmat, akár a félelem kultúrájáról is beszélhetünk, egy olyan jelenségről, amely a 2000-es évek óta egyre inkább számot tart a társadalomtudományos érdeklődésre (Füredi, 1997; Glassner, 1999; Altheide, 2002), és beszivárgott a politikatudomány terrénumára is (Füredi, 2005, 2017; Wodak, 2015).

Jelen disszertáció célkitűzései a szakirodalom két eltérő, de jól összekapcsolható pontján fellépő hiány betöltésére alkalmasak. Egyrészt az írás célja az, hogy tudományos, elsősorban politikatudományi szempontból járja körül a félelem jelenségének jobb- és baloldali dimenzióit. A legtöbb kutatás ugyanis a félelmet a konzervativizmushoz (Altemeyer, 1998; Jost et al., 2003a, 2003b; Jost, 2006; Kanai et al., 2011), valamint a jobboldali populizmushoz (Kinnvall, 2013; Wodak, 2015; Inglehart–Norris, 2017) köti. Mindeközben a baloldali dimenzió szinte teljes mértékben kiesik a tudományos érdeklődés köréből, emellett a bal- és jobboldali félelmek szisztematikus összehasonlítása is elmarad. Másrészt a disszertáció a politikai, azon belül is az ideológiai identitás és a félelem kapcsolatának vizsgálatára vállalkozik. Az érzelmek szociológiájának kézikönyve (Stets – Trettevik, 2014) pedig az identitások kapcsán a jövőbeli vizsgálatok fő irányaként éppen azt jelöli ki, hogy ne csak az adott időpillanatokban átélt érzelmekkel foglalkozzanak a szakemberek, hanem hosszabb távú érzelmi állapotokkal is, valamint hogy negatív érzelmeket, ezen belül pedig bizonyos specifikus érzéseket is górcső alá vegyenek a kutatók.

Az kutatás kérdésfeltevése szorosan kapcsolódik a napjainkban a társadalomtudományokban igencsak népszerű identitáspolitikai diskurzushoz is (Zenovitz–Kollár, 2023; Fukuyama, 2018; Mouffe, 2011; Huntington, 2004). Mindezt olyan témákon – a migrációs válságon¹ és a klímaválságon – keresztül teszi, amelyek mostanság a mindennapjaink részévé váltak, és nagymértékben igénylik az interdiszciplináris megközelítést. Másrészt a vizsgálat célja az is, hogy kísérletet tegyen a félelem jelenségének szisztematikusabb és empirikus politikatudományi értelmezésére. A kutatás mikroszinten, a kvalitatív paradigmán belül mozog, 69 darab kvalitatív mélyinterjú (ún. kreatív interjúk) segítségével igyekszik választ találni a kutatási kérdésekre, célcsoportját pedig a politikai aktivisták és politikusok képezik. Mindemellett pedig a disszertáció legfőképpen konstruktivista előfeltevésekkel dolgozik, mivel elsősorban *megérteni* kívánja azt, hogy

¹ A tanulmányban a migrációs válság és a menekültválság/ migráns és menekült kifejezéseket szinonimaként használok elvonatkoztatva a hozzájuk kapcsolódó politikai-ideológiai vagy jogi tartalomtól.

az adatközlők milyen *szubjektív jelentéssel* ruházzák fel a vizsgálat tárgyát, azaz hogyan mozognak a migrációt és a klímaváltozást körülvevő érzelmi spektrumon, emellett milyen (félelem)narratívákat kapcsolnak ezekhez a fogalmakhoz.

A kutatási kérdések három nagyobb egység köré szerveződnek. 1.) A kérdések első köre a specikus politikai félelmeket (migrációs félelmek, klímaszorongás, egyéb politikai félelmek) vizsgálja. 2.) A kérdések második csoportja az összehasonlítás dimenzióját vonja magába, így azt kutatja, hogyan gondolkodnak és éreznek jobb-és baloldaliak, milyen különbségeket és hasonlóságokat találhatunk a politikai spektrum különböző pontjaira tekintve. 3.) Végül pedig a kérdések harmadik köre az elméleti aspektust öleli fel, így elsősorban a félelem jelenségének természetére és az identitásképző mechanizmus mikéntjére kíváncsi.

1. TÁBLÁZAT: KUTATÁSI KÉRDÉSEK ÖSSZEFOGLALÁSA

Főtéma: Jobb-és baloldali félelmek	
Specifikus félelmek	Migráció: Milyen (félelem)-narratívákat ismerhetünk meg a migráció jelenségéhez kötődően az adatközlők által elmondottakban?
	Klíma: Milyen (félelem)-narratívákat ismerhetünk meg a klímaváltozás jelenségéhez kötődően az adatközlők által elmondottakban?
	Milyen egyéb félelmekkel találkozhatunk az adatközlők által elmondottakban?
Komparativisztika	Hasonlóság: Melyek azok a félelemre vonatkozó közös elemek, amelyek ideológiai pozíciótól függetlenül jelen vannak az interjúalanyok gondolkodásában?
	Különbség: Melyek azok az érzelmi struktúrák, amelyek sokkal inkább jobboldali/ baloldali karakterjegyként azonosíthatók?
Elméleti aspektus	Ideológiai identitás: Hogyan válik a félelem az adatközlők ideológiai identitásának részévé?
	A félelem természete: Milyen mértékben jelenik meg társadalmi

<i>konstrukcióként, illetve mennyiben tekinthető alapérzelemnek a félelem az interjúalanyok által elmondottak alapján?</i>
--

A disszertáció felépítése a következő: először is a kutatás elméleti háttérét ismertetem. Elsőként az érzelmek társadalomtudományi és politikatudományi megközelítéseivel foglalkozom, majd pedig ezeken belül igyekszem elhelyezni a félelem jelenségére vonatkozó interdiszciplináris szakirodalmat. Kitérek a félelem univerzális jellegére, bemutatom egyéni és társadalmi szintű mechanizmusait, majd pedig rátérek identitásképző szerepére is. Ezt követően a politikai identitás érzelmi dimenzióját prezentálom klasszikus politikatudományi és szociálpszichológiai megközelítéseken keresztül, majd pedig az ideológiai identitások (bal/jobbs, konzervatív/liberális) segítségével mutatok rá a félelem politikai jelentőségére. Végül két, politikai tartalommal is rendelkező félelemtípussal szemléltetem az ideológiai különbségeket, azaz a klímaszorongást és a migrációhoz kötődő félelmeket ismertetem. Az elméleti fejezet a következtetések levonásával zárul. Ezek után az előbbi specifikus félelemtípusok kontextualizálásával, vagyis a magyar politikai viszonyok közötti értelmezésével igyekszem kézzelfoghatóvá tenni a kutatás témáját, emellett bemutatásra kerül Magyarország ideológiai- és félelem térképe is. Ezt követően részleteiben ismertetem az általam választott módszertani irányzatot, valamint tisztázom az empirikus kutatás megvalósításának legfontosabb körülményeit is. A disszertáció empirikus fejezetében először is a migrációs válságot és a klímaválságot körbevevő (félelem)-narratívákat mutatom be, majd pedig az ezeken felül megjelenő, legnagyobb jelentőséggel bíró félelemtípusokat taglalom. Ezek után az identitásra és az ideológiára vonatkozó empirikus anyagot elemzem, majd pedig a politikusokat ábrázoló képeket veszem górcső alá, és levonok néhány módszertani tanulságot, végül pedig megválaszolom a kutatási kérdéseket. A disszertáció a következtetések levonásával zárul.

2. MÓDSZERTANI KERETEK

A vizsgálat egyik alapvető kiindulópontja, hogy nagy hangsúlyt fektet *az érzelmek által érzékelt tudásra*. Az érzelmeknek ugyanis fontos része lehet világunk megértése szempontjából, úgy is fogalmazhatnánk, hogy azok ugyanolyan jelző funkciót látnak el, mint az érzékszerveink, vagyis segítenek eldönteni azt, hogy mi valós és mi nem (Hubbard et al, 2001). Az érzelmek tehát elvitathatatlan episztemológiai jelentőséggel rendelkeznek, hiszen nélkülözhetetlen szerepük van abban, amilyen módon megismerjük és érzékeljük a világot, így ilyen értelemben központi helyet tölthetnek be a kutatási folyamatban is.

Az érzelmek tanulmányozása minden esetben *csúszós talajnak* számít, hiszen a kutató maga is érzelmi kötődéssel viszonyul a kutatása tárgyához (Crawford, 2000:18). Az érzelmeink

eredendően ideiglenesek, ez pedig komoly módszertani aggodalmakra ad okot, hiszen nagyon nehéz izolálni őket. Összességében az érzelmek világa egy igen kaotikus területnek tűnhet, hiszen az érzéseket bonyolult kvantifikálni, felcímkézni, definiálni és operacionalizálni, így a mérésük is komoly problémákba ütközhet (Mercer, 1996).

Az előbbieket én magam is igyekeztem szem előtt tartani doktori kutatásom módszerének megalkotásakor. A vizsgálat során az interjúkérdéseket projektív technikákkal (Will – MacAskill, 1996) ötvöztem, így ún. *kreatív interjúkat* készítettem. Az aktív iskolához tartozó kreatív interjúkészítés lényege, hogy a válaszadók mélyebb tapasztalatát kívánja feltárni, így az érzésre és az érzelmre helyezi a hangsúlyt. Az *érzelmi kútfő* tehát az, amit meg kell ismerni, ehhez azonban át kell lépni a hagyományos, racionális megközelítésen, és minél kreatívabban kell felfogni a kutatási folyamat egészét (Gubrium – Holstein, 2013; Kara, 2017.) Ez a módszer tehát alkalmasnak mutatkozik arra, hogy feltárja, hogy az egyének milyen szubjektív jelentéssel ruházzak fel a vizsgálat tárgyát, azaz hogyan mozognak a migrációt és klímaváltozást körülvevő érzelmi spektrumon, emellett képes megmutatni, hogy milyen narratívák kapcsolódnak ezekhez a fogalmakhoz, majd pedig, hogy ezek a narratívák milyen kulturális jelentésekkel telítődnek.

A gyakorlati megvalósítás során, az interjúkérdéseket olyan képi anyag bemutatása követte (Lásd Függelék 3.), melynek tárgyai potenciálisan alkalmasak bal-és jobboldali félelmek előhívására. Az interjúk célcsoportját politikai aktivisták és politikusok jelentették, mivel feltételeztem, hogy az ő esetükben határozottabban kirajzolódnak a politikailag releváns félelmek és érzelmek. Az interjúfolyamat előtt 3 darab próbainterjút vettem fel az interjúkérdések tesztelésére. Ezt követően összesen 69 darab interjút készítettem, ezekből 1 darab páros interjú volt, így végül 70 interjúalanyom lett. Az interjúk egy része online (31), egy része pedig személyesen (38) készült. Az interjúk felvételére két hullámban került sor. Az első hullám a 2020 májusától 2020 szeptemberéig terjedő időszakot ölelte föl, a második hullámra pedig 2022 májusától 2022 júliusáig terjedő időszakban került sor.

A hangfelvételek leiratozására az Alrite szoftvert használtam, amely egy mesterséges intelligencia alapú beszédfelismerő rendszer. Mindez nagyban megkönnyítette az etikai megfontolások figyelembe vételét is, hiszen így nem kellett harmadik felet bevonni a folyamatba, azaz, ami az interjú során elhangzott, az ténylegesen köztem és az interjúalany között maradt. Az átiratok feldolgozására a MAXQDA szövegelemző szoftvert alkalmaztam, aminek segítségével kvalitatív tartalomelemzést végeztem.

3. A KUTATÁS FŐ EREDMÉNYEI

1.) MIGRÁCIÓS NARRATÍVA=FÉLELEM-NARRATÍVA?

A migrációs narratíva alapvetően két érzelmi struktúrán nyugodott. Az első, ténylegesen a veszélyekre hívja fel a figyelmet, és elsősorban a vélt vagy valós kulturális különbségeken alapuló félelmekre játszik rá. Ez a kulturális dimenzió pártállástól és ideológiai beállítottságtól függetlenül dominált az interjúalanyok történeteiben, és a legtöbbször problémaként jelent meg. A legfőbb különbség a jobboldaliak és baloldaliak között az volt, hogy míg a kormánypártiak és az ideológiai spektrum jobb oldalán elhelyezkedő interjúalanyok nehezen (vagy egyáltalán nem) látták elképzelhetőnek a kultúrák egymás mellett élését, addig a baloldaliak nem gondolták feltétlenül megoldhatatlannak ezt a kihívást. A második érzelmi struktúra a gondoskodás morális dimenzióján nyugszik. Az interjúalanyok döntő többsége együttérzett és sajnálatát fejezte ki a menekültekkel kapcsolatban, emellett kifejezésre jutatta, hogy emberi kötelességünk valamilyen módon segíteni nekik. A gondoskodás dimenziója hangsúlyosabban jelent meg a baloldali interjúalanyok körében, ugyanakkor elenyésző azoknak az interjúknak a száma, ahol említés szintjén sem bukkan elő a segítségnyújtás lehetősége.

2.) SZAKPOLITIKAI NARRATÍVA ÉLETMÓD ELEMekkel

Lényegében teljes konszenzus uralkodott az interjúalanyok körében arról, hogy a klímaváltozás korunk egyik legfontosabb kihívása, nagyobb érzelmi bevonódás azonban nem igazán jellemezte az adatközlőket. Leginkább a *szakpolitikai narratíva* volt gyakori, az interjúalanyok ugyanis nem akartak *cikinek* tűnni az interjúztató szemében, vagyis a téma kurrens és akut jellege miatt igyekeztek megmutatni, hogy valóban jártasak a zöldkérdésekben. A legfontosabb különbség a kormánypártiak és ellenzékiek között abban mutatkozott meg, hogy a Fideszes interjúalanyok (és ugyanúgy a jobboldaliak, csak kevésbé karakteresen) nagy eséllyel fogalmaztak meg negatív véleményt a zöldpolitikát/ zöldaktivizmust illetően, mindez sokszor egyébként egyfajta életmód-kritikában kristályosodott ki (elvadult vegánok). Emellett bár a klímaszorongás nem domináns érzelem, de azért jelen van az általam vizsgált csoportban. (A klímafélelmek összesen 13 darab önálló említést kaptak az interjú első felében.) Fontos kiemelni azonban, hogy a zöldidentitás nem jár feltétlenül klímaszorongással. Emellett a klímafélelmek leginkább *önmagukban* állnak, nem épül rájuk valódi (érzelmi) narratíva, ebből kifolyólag a klímaszorongás inkább egyéni szinten jelent meg, és kevésbé vált a politika által konstruált érzelmmé.

3.) EGYÉB FÉLELMEK

Az empirikus anyagban felbukkanó egyéb félelmeket az alábbi táblázatban foglalom össze:

2. TÁBLÁZAT: EGYÉB FÉLELEMTÍPUSOK ÖSSZEFOGLALÁSA

FÉLELMEK		
POLITIKAI	Kormánypárti	Ellenzéki
	Ideologikus félelmek	• Diktatórikus félelmek • Polarizációs tendenciáktól • Ellenzéki politika
	Jobboldali	Baloldali
		Szociális dimenzió
SZEMÉLYES	• Családdal kapcsolatos félelmek • Életkezdesi válság • Általános létbizonytalanság • Halálfélelem • Munkahely elvesztése	
POLITIKAI ÉS SZEMÉLYES	Kormánypárti	Ellenzéki
		• Politikai támadásoktól való félelem • Politikusi lét általános nehézségeiből eredő aggodalmak • Szociális ellátórendszer gyengesége
	Jobboldali	Baloldali
	Antropológiai pesszimizmus	
	• Háborús konfliktusoktól való félelem	

Az első fontos állítás az, hogy míg a politikai félelmekre jellemző a megosztottság, ezzel szemben a személyes félelmek univerzálisabb természetűek az empirikus anyagban. A magántermészetű aggodalmak köre így elsősorban a család köré szerveződik. A második lényegi

megállapítás, hogy a politikai félelmekre tekintve, jórészt nem jobb-és baloldali félelmeket, hanem sokkal inkább ellenzéki és kormánypárti félelmeket tudunk megkülönböztetni. A magyar politikai kontextus tehát rányomja a bélyegét az ideológiai törésvonalakra, és a legdominánsabb politikai félelmek (diktatórikus félelmek és ideológiai félelmek) így az Orbán-rezsim megítélése köré szerveződnek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az előbbiek ne lennének jelen a magyar politikai színtéren. Míg a baloldali félelmek nem túl karakteresek (pl. szociális dimenzió, klímaszorongás), addig a jobboldali félelmeket jelenleg jórészt a kormánypárt birtokolja. A jobboldali aggodalmak így (párt)identitásalapon szerveződnek, és egy szélesebb, nemzetközi szinten is jelenlévő, identitáskurzushoz kapcsolódnak.

4.) FÉLELEM ÉS IDEOLÓGIAI IDENTITÁS

Bár az identitáshatárok kialakítása természeténél fogva magába vonja a félelem dimenzióját, ezek a félelmek nem jelennek meg automatikusan a politika szférájában, emellett a politikai félelmek mindegyike sem kifejezetten identitásalapon szerveződik. Ahhoz, hogy az identitás és a félelem szorosabban összefonódjanak, egyfajta *politikai illesztőprogramra* van szükség, amely pedig a leginkább alkalmas ideológia felhasználásával és kialakításával jöhet létre. Az előbbi mechanizmusok remekül tetten érhetők a kormánypárti adatközlőim körében. Az empirikus eredmények alapján kiderült, hogy a kormánypárti interjúalanyok voltak a legideologikusabbak, esetükben ugyanis az általam vizsgált három dimenzió (ideológia, identitás, félelmek) teljesen összeér, emellett a személyes és politikai is erősen összekapcsolódik, mivel a konzervativizmus belecsúszik a magánélet dimenziójába. A személyes és politikai integrációja elsősorban a *család fogalmában* manifesztálódik. A fideszes adatközlőknél a család kiemelt komponens, ez az egyetlen olyan párt, ahol az mindhárom szinten megjelenik: feltűnik a félelmek aspektusában (nem tud családot alapítani), emellett az identitás és az ideológia dimenziójában is felbukkan, mintegy átszövi az interjúkat.

5.) FÉLELEM TERMÉSZETE

Mivel az általam vizsgált érzelmek minden esetben a társadalmi, politikai- és kulturális kontextus által meghatározottak, ezért azok sosem lehetnek olyan értelemben primerek, mint amilyenekkel az ősember találkozott a vadonban, ilyen módon tehát elvesztették *alapérzelem jellegüket*. A dolgozatban szereplő érzelmek ezért sokféle tényező által befolyásoltak, a konstruáltsági fokok között azonban komoly különbségek rejlenek. Minden politikai érzelem konstruált érzelem tehát, azonban nem mindegy, hogy van-e arra szándék, hogy az a politikai agendára kerüljön. A konstruáltság fogalma alapvetően egy neutrális fogalom, hiszen természetes, hogy bizonyos társadalmi és politikai keretek között mozgunk, így az emberi érzések jelentős része csak szociális kontextusba ágyazottan nyeri el a valódi jelentését (Kemper, 1987, 2011). Amikor a politika

szándékosan kezd megkonstruálni egy érzelmet, az nem azt jelenti, hogy a semmiből teremt meg egy érzést, hanem, hogy egy, már amúgy is jelenlévő, számos egyéb tényező által meghatározott érzelmet magasabb konstruáltsági fokra emel. Ebben a folyamatban pedig kiemelkedő szerepe van az ideológiáknak, mivel azok úgy működnek, mint egy *politikai illesztőprogram*, látszólag inkoherens valóságdarabokat hangolnak össze.

4. A KUTATÁS NÓVUMA

Doktori disszertációmban a félelem jelenségének empirikus, politikatudományi értelmezésére vállalkoztam. Az általam főlvázolt kutatás nívumát elsősorban az adta, hogy egy magyar viszonylatban még igencsak alulkutatott témát vizsgált újszerű módszerekkel, így a disszertáció eredményei reményeim szerint több szinten is hasznosulnak majd.

A kutatás elsődleges kérdése az volt, hogy mennyiben beszélhetünk jobb-és baloldali félelmekről, mik lehetnek az alapvető különbségek és hasonlóságok az ideológiai identitások érzelmi dimenziói között. Az érzelmi aspektus hangsúlyozása már önmagában is innovatív lépés volna, azonban tágabb kontextusba helyezve a vizsgált jelenséget, az eredmények, ha csak szerény mértékben is, de hozzájárultak a félelem természetének (alapérzelem vs. konstruált jelleg) megértéséhez. Emellett bár azt eddig is tudtuk, hogy a félelem és a (politikai) identitás szervesen összekapcsolódnak, azonban ez a kapcsolat a mechanizmusok szintjén eddig felderítetlen volt. Úgy vélem, hogy a disszertáció egyfajta feltáró munkát végzett ezen a területen is, és az empirikus eredmények által mindenképpen kézzelfoghatóbbá tette a folyamatokat.

Másodsorban a vizsgálódás gyakorlati hozadéka, hogy hozzájárult a mai magyar politikai jelenségek megértéséhez is. Elsőként kvalitatív értelemben árnyalta a migrációs félelmekről és a klímaszorongásról megszerzett tudásunkat, emellett képet alkotott egyéb, politikailag is releváns félelemtípusokról is. Másrészt az eredmények rámutattak azokra a sajátosságokra, amelyek az interjúalanyok politikai gondolkodásmódját jellemzik, valamint betekintést engedtek abba, hogyan definiálják (politikai) identitásukat.

Harmadszor a kutatás azt is megmutatta, hogyan működik az ideológia a gyakorlatban. A disszertáció talán leglényegesebb következtése így éppen az, hogy az ideológia talán fontosabb a magyar politikában, mint azt elsőre gondolnánk, és a hétköznapi szintjén is jelen van. Emellett a dolgozat eredményei azt is jól bizonyították, hogy a jobb- és baloldaliak közötti különbségek nem halványodtak el, azonban a magyar jobboldal mind félelmeiben, mind pedig az ideológia és identitás szintjén sokkal karakteresebb a baloldalnál, mintegy leuralja azt.

Negyedszer pedig a disszertáció magában foglalt egy ún. módszerfejlesztő tevékenységet is, hiszen egy olyan területen alkalmazott kvalitatív metodológiát, amely hagyományosan inkább statisztikai modellekre támaszkodik. Emellett a kvalitatív megközelítésen belül is egy innovatív

technikát választottam, ugyanis a projektív technikák használata nem éppen bevett a magyar politikatudományi kontextusban. A disszertáció így némiképpen hozzájárult azok jobb felhasználásához és megértéséhez, és mindezt egy viszonylag újnak mondható tudományos és kulturális közegben tette.

Végül a kutatási kérdéseken túlmutató, ámde annál érdekesebb következtetés a *politikai polarizáció paradoxona*. A pártos és érzelmi polarizáció magas szintje ugyanis félelemként is leképeződött az adatközlők által elmondottakban, mindeközben a kutatás által vizsgált témák sokkal kevésbé mutattak polarizált képet. Míg társadalomtudósként képesek vagyunk megkülönböztetni a polarizáció különböző típusait, a laikusak szempontjából a jelenség olyan értelemben mindenképpen problematikus, miszerint azt az elgondolást erősíti, hogy igazából semmilyen közös nevezőt sem lehet találni az ellenzéki és kormánypárti világképek között. Kvalitatív kutatóként azon az állásponton vagyok, hogy lehet érdemes volna kicsit jobban körbejárni a polarizáció tartalmi kérdéseit, esetlegesen kvalitatív módon is finomítani a kérdéskört.

5. A DISSZERTÁCIÓHOZ KAPCSOLÓDÓ TUDOMÁNYOS ÖSZTÖNDÍJAK, KONFERENCIA-ELŐADÁSOK ÉS PUBLIKÁCIÓK LISTÁJA

TUDOMÁNYOS ÖSZTÖNDÍJAK:

Az Albertai Egyetem Wirth Intézetének doktori ösztöndíja

2023. október – 2024. október

University of Alberta, Edmonton, Kanada

Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj

2023. március – 2023. június

Panteion University, Athén, Görögország

ÚNKP ösztöndíjak

2018-2019

Migrációs félelmek kutatása Ózd városában

2022-2023

Migrációs és klímafélelmek vizsgálata elméleti és empirikus vonatkozásban

2023-2024

A különböző magyarság-képekhez kapcsolódó érzelmi struktúrák vizsgálata politikai aktivisták körében

Erasmus Ösztöndíjak

2021. szeptember – 2021. december

National Centre for Social Research (EKKE), Athén, Görögország

2022. március – 2022. június

ENA Institute for Alternative Policies, Athén, Görögország

TK Politikatudományi Intézet Alkotói Pályázat, I. helyezés (2019)

Tanulmány készítése a politikai identitás és félelem kapcsolatáról

PUBLIKÁCIÓK:

Kovács, Beáta: „(...) nem biztos, hogy lennél ő, de azért örülsz, hogy ismered (...)”Eltérő magyarság-képek a parlamenti pártok aktivistáinak körében (2024). REGIO. hu (Megjelenés alatt).

Kovács, Beáta: A migránsok és az elvadult vegánok. Migrációs félelmek és klímaszorongás a parlamenti pártok aktivistáinak körében (2024). Socio.hu 14 (1): 51-86.

Kovács, Beáta: A politikai félelmek jobb-és baloldali dimenzióiról (2023). Metszetek 12 (4): 74-111.

Kovács, Beáta: Fear and securitisation (2022). In: Simon, Zoltán – Ziegler, Tamás Dezső (eds.): European Politics. Crises, fears, and debates. Budapest: L'Harmattan.

Kovács, Beáta: Τα πολιτικά συναισθήματα των νέων: Η περίπτωση της Ουγγαρίας (2022). Δελτίο Πολιτικής Συγκυρίας #04 | Νεολαία & πολιτική στην Ελλάδα σήμερα, ENA Institute.

Kovács, Beáta: Félek, tehát vagyok. Félelem mint politikai identitás (2020). Politikatudományi Szemle 29 (3): 7-31.

Kovács, Beáta: „(...) mindenki külföldre fog menni vagy messzebb.” (E)migrációs félelmek Ózd városában (2020). Socio.hu. 10 (2): 27-52.

Kovács, Beáta: " Karin Wahl-Jorgensen (2019) Emotions, Media and Politics. Cambridge: Polity Press. 220 pages."(2020). Intersections. East European Journal of Society and Politics [Online], 6 (2): 99-102.

KONFERENCIÁK:

Annual Conference of the Canadian Political Science Association (2024). Előadás címe: The fearful right and the brave left? About the ideological dimensions of fear

48th Annual Conference of the American Hungarian Educators Association (2024). Előadás címe: The fearful right and the brave left? About the ideological dimensions of fear

University of Alberta: Central European Talks (2024). Előadás címe: The Hungarian Patient. Different images of the Hungarian identity among political activists.

XXVIII. Politológus Vándorgyűlés (2023). Előadás címe: A félelem bal- és jobboldali dimenzióiról

XXVII. Politológus Vándorgyűlés (2022). Előadás címe: A bátor baloldal és a gyáva jobb? A félelem és az ideológiai identitás kapcsolatáról

Kit érdekelt még a szociológia? A Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet konferenciája (2022). Előadás címe: A bátor baloldal és a gyáva jobb? A félelem és az ideológiai identitás kapcsolatáról

A szociológia egy sikeres évszázad előtt? A Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet konferenciája (2020). Előadás címe: "(...) mindenki külföldre fog menni vagy messzebb." (E)migrációs félelmek Ózd városában

ECPR General Conference (2020). Előadás címe: I fear, hence I am. Fear as Political Identity

VII. Ütközéspontok Konferencia (2020). Előadás címe: "(...) mindenki külföldre fog menni vagy messzebb." (E)migrációs félelmek Ózd városában

V. Politológus Doktoranduszok Konferenciája (2019). Előadás címe: "(...) mindenki külföldre fog menni vagy messzebb." (E)migrációs félelmek Ózd városában

XXV. Politológus Vándorgyűlés (2019). Előadás címe: Félek, tehát vagyok. Félelem mint politikai identitás

VI. Ütközéspontok Konferencia (2019). Előadás címe: Félelem mint politikai identitás

6. HIVATKOZÁSOK

Altemeyer, R. A. (1998): The other "authoritarian personality." *Advances in Experimental Social Psychology*, 30, 47–91.

Altheide L. D. (2002): *Creating Fear. News and the Construction of Crisis*. New York: Aldine de Gruyter.

Crawford, N. C. (2000): The Passion of World Politics: Propositions on Emotions and Emotional Relationships. *International Security*, 24(4), 116–136.

Fukuyama, F. (2018): *Identity: Contemporary Identity Politics and the Struggle for Recognition*. Profile Books.

Füredi, F. (1997): *Culture of Fear: Risk-taking and the Morality of Low Expectation*. London: Continuum.

Füredi, F. (2005): *Politics of Fear: Beyond Left and Right*. London: Continuum.

- Füredi, F. (2018): *How Fear Works. Culture of Fear in the 21st Century*. London: Bloomsbury.
- Glassner, B. (1999): *The culture of fear: why Americans are afraid of the wrong things*. New York: Basic Books.
- Gubrium, J.F. – Holstein, J.A. (2013): Aktív interjúkészítés. Bodor P. (szerk.): Szavak, képek, jelentés. Kvalitatív kutatási olvasókönyv. Budapest: L'Harmattan Kiadó.
- Hubbard, G. – Backett-Milburn K. – Kemmer, D. (2001): Working with emotion: issues for the researcher in fieldwork and teamwork. *International Journal of Social Research Methodology*, 4 (2), 119-137.
- Huntington, S.P. (2004): *Who Are We?: The Challenges to America's National Identity*. New York: Simon & Schuster.
- Inglehart, R. – Norris, P. (2017): Trump and the Populist Authoritarian Parties: The Silent Revolution in Reverse. Perspectives on Politics. 15 (2), 443-454. <https://doi.org/10.1017/S1537592717000111>.
- Jost, J. T. - Glaser, J. – Kruglanski, A. W. - Sulloway, F. (2003a): A politikai konzervativizmus mint motivált társas megismerés. Jost, J. T. (2003): *Önalávetés a társadalomban: a rendszerigazolás pszichológiája*. Budapest: Osiris Kiadó. 525-615.
- Jost, J. T. - Glaser, J. – Kruglanski, A. W. - Sulloway, F. (2003b). Exceptions that prove the rule: Using a theory of motivated social cognition to account for ideological incongruities and political anomalies. *Psychological Bulletin*, 129, 383–393.
- Jost, J. T. (2006) The End of the End of Ideology. *American Psychologist*, 61 (7), 651-670. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.61.7.651>.
- Kanai, R. – Feilden, T. – Firth, C. – Rees, G. (2011) Political Orientations Are Correlated with Brain Structure in Young Adults. *Current Biology*, 21 (8), 677-680. [DOI:10.1016/j.cub.2011.03.017](https://doi.org/10.1016/j.cub.2011.03.017).
- Kara, H. (2015): *Creative Research Methods in the Social Sciences: A Practical Guide*. Policy Press.
- Kemper T. D. (2011): *Status, Power and Ritual Interaction: A Relational Reading of Durkheim*, New York: Wiley.
- Kemper, T. D. (1987): How many emotions are there? Wedding the social and autonomic components. *American Journal of Sociology*, 93 (2): 263–289.
- Kinnvall, C. (2013): Trauma and the Politics of Fear: Europe at the Crossroads. In Demertzis, N. (szerk.) *Emotions in Politics. The Affect Dimension in Political Tension*. New York: Palgrave Macmillan, 143–166. <https://doi.org/10.1057/9781137025661>.
- Mercer, J. (1996): *Approaching Emotion in International Politics*. Annual Meeting of the International Studies Association, April 25, San Diego, California.
- Mouffe, Chantal (2011): Politika és politikai. *Kon-szenzus*. 16 (60), 25–48
- Stets, J. E. – Trettevik, R. (2014): Emotions in Identity Theory. In: Stets, J. E. – Turner, J. H. (eds.): *Handbook of Sociology of Emotions: Volume II*. New York, Springer. 39-49.

Will, V. – MacAskill, S. (1996) Projective and enabling techniques explored. *Marketing Intelligence and Planning*, 14, 38-43. <https://doi.org/10.1108/02634509610131144>.

Wodak, R. (2015): *The Politics of Fear. What Right-wing Populist Discourses Mean*. London: Sage. <https://doi.org/10.4135/9781446270073>.

Zenovitz L.–Kollár D. (2023): Identitásalakzatok Magyarországon. In: Stefkovics Á.–Pillók P. (szerk.): *Századvég riport 2022*. Századvég Kiadó, 39–64.
